TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Lausunto

TSV/5737/2025

21.5.2025

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö asiassa HE 25/2025 vp

Apulaistietosuojavaltuutetun lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Tietosuojavaltuutetun toimiston kirjallista asiantuntijalausuntoa Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 30 §:n muuttamisesta (HE 25/2025 vp).

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tietyillä toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oikeus tehdä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta myös saldo- ja tilitapahtumatietoja koskevia kyselyjä. Esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta viranomaisille uusia toimivaltuuksia tai tiedonsaantioikeuksia, vaan että tietyt viranomaiset voisivat jatkossa selvittää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä myös saldo- ja tilitapahtumatietoja. Esitystä on perusteltu muun muassa sillä, että tilitapahtumatietojen luovuttamisen keskittäminen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään parantaisi henkilötietojen suojaa vakiinnuttamalla tietojen luovuttamiseen liittyvät menettelyt verrattuna nyt tapahtuvaan ainakin osittaiseen henkilötietojen manuaaliseen käsittelyyn ja luovuttamiseen.

Tietosuojavaltuutettu ja sen toimiston asiantuntijat ovat antaneet asian aiemmissa valmisteluvaiheissa lausuntoja ja niissä esitetyt näkemykset on otettu huomioon tässä hallituksen esityksessä.

Apulaistietosuojavaltuutetun lausunto

Nyt lausunnolla olevaa hallituksen esitystä on arvioitava muun muassa perustuslain, EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimukset. Henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn tulee tapahtua lain tasolla ja sen tulee olla kattavaa, täsmällistä ja tarkkarajaista. Lisäksi henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen asetettuun tavoitteeseen nähden. Lainsäädännön on oltava myös selkeää ja sen soveltamisen on oltava ennakoitavaa. Tämän hallituksen esityksen osalta apulaistietosuojavaltuutettu toteaa, että hallituksen esitys on perusteltu kattavasti. Hallituksen esityksessä on myös arvioitu laajasti sekä seikkaperäisesti esityksen vaikutukset muun muassa Suomen perustuslain 10 §:n, EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen, Euroopan unionin

perusoikeuskirjan sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen yksityiselämän suojaa ja tietosuojaa koskeviin vaatimuksiin nähden.

Tietosuojaa koskevan lainsäädännön mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittely on lähtökohtaisesti kiellettyä. Niitä saa kuitenkin käsitellä, kun kieltoon on säädetty poikkeus EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tai erikseen unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä. Myös muita henkilön arkaluonteisia tietoja ja syvälle henkilön yksityisyyteen meneviä tietoja kuin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja käsiteltäneen väistämättä tilitapahtumatietojen yhteydessä. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja, arkaluonteisia tai muutoin hyvin syvälle henkilön yksityisyyteen meneviä tietoja käsiteltäessä on huomioitava erityisesti tietosuojaperiaatteet kuten rekisteröityjen oikeudet sekä rekisterinpitäjän velvollisuudet, koska niiden käsittely voi aiheuttaa huomattavia riskejä henkilön perusoikeuksille ja -vapauksille. Henkilötietojen suojan varmistamiseksi saldo- ja tilitapahtumatietojen luovuttaminen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta on esityksessä sidottu tietojen välttämättömyyteen toimivaltaiselle viranomaiselle laissa säädetyn tehtävän toteuttamiseksi. Ehdotuksen mukaisesti sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän kautta tehtävät kyselyt olisivat aina kohdennettuja ja tietoa haettaisiin vain yksittäistä käsiteltävänä olevaa tapausta varten. Päätös tietojen pyytämisestä tehtäisiin viranomaisessa riittävän korkealla virkatasolla ja ainoastaan tähän valtuutetut henkilöt voisivat pyytää tietoja. Apulaistietosuojavaltuutettu katsoo, että hallituksen esitys on tältä osin asianmukaisesti perusteltu.

Hallituksen esityksen mukaan esityksellä ei muuteta viranomaisen tietojensaantioikeuksia, mutta tietojen uudenlainen käsiteltävyys ja yhdistettävyys tietojärjestelmässä laajentavat oikeudellisesti tietojen käsittelyä. Keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän käyttöönotolla tavoitellaan rekisteröidyn kannalta tietoturvallisempaa tapaa käsitellä tietoja, kun tietoja käsitellään nimenomaan tätä tarkoitusta varten rakennetuissa suojatuissa järjestelmissä. Hallituksen esityksen mukaan tämä parantaa tiedustelujen kohteiden henkilötietojen suojaa nykyisiin tiedonsaantikäytäntöihin verrattuna.

Lainsäädäntöhankkeessa on arvioitu ja tunnistettu henkilötietojen käsittelystä aiheutuvia riskejä ja tehty tietosuojan vaikutustenarviointi. Hallituksen esitykseen on kirjattu kattavasti joko säädöksiin tai perusteluihin sekä teknisiä että organisatorisia toimenpiteitä oletusarvoisen tietosuojan toteutumiseksi, kuten esimerkiksi velvollisuus järjestelmän lokitietojen keräämiseen, velvollisuus tietojen poistamisesta, kielto käyttää tietoja muuhun tarkoitukseen, tietojen pyytämistä koskeva tapauskohtainen välttämättömyyden arviointi, henkilötietojen käsittelyn laillisuuden valvonta ja rekisteröidyn välillinen tarkastusoikeus. Apulaistietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan saldo- ja tilitapahtumatietojärjestelmän käyttöönotto vahvistaa ehdotettujen menettelytapojen vuoksi rekisteröityjen henkilötietojen käsittelyn läpinäkyvyyttä ja henkilötietojen käsittely on kestävämpää suhteessa nykytilaan. Myös rekisteröityjen oikeudet tulevat toteutetuksi varmemmin nykytilaan nähden.

Edellä lausutun mukaisesti apulaistietosuojavaltuutettu pitää esitettyjä muutoksia asianmukaisesti perusteltuina ja tarpeellisina.

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Allekirjoitus

Heljä-Tuulia Pihamaa
Apulaistietosuojavaltuutettu

Miia Tukia
Ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihde: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Miia Tukia
Ylitarkastaja
Tietosuojavaltuutetun toimisto
miia.tukia@om.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Heljä-Tuulia Pihamaa
Apulaistietosuojavaltuutettu
Tietosuojavaltuutetun toimisto
helja-tuulia.pihamaa@om.fi